

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ~~НН~~ інституту
фізичної культури
М. О. Лянной
« 21 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСІБ З ООП

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність – 016 Спеціальна освіта
Освітньо-професійна програма – Спеціальна освіта
(Логопедія)

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту фізичної
культури

« 21 » 09 2021 р.

Голова

Мороз Л.В., к.пед.н., доцент

Суми – 2021

Розробник: **Харченко Тамара Григорівна**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Кравченко А.І., к. пед. н., професор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		-й	
Семестр			
2-й			
Лекції			
10 год.			
Практичні, семінарські			
10 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
110 год.			
Консультації:			
Загальна кількість годин – 150	Вид контролю: екзамен		

Опис навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
			заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		-й	
Семестр			
2-й			
Лекції			
2 год.			
Практичні, семінарські			
4 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
140 год.			
Консультації:			
Загальна кількість годин – 150		Вид контролю: екзамен.	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Основною метою викладання дисципліни «Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими потребами» для студентів спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія» є формування цілісного уявлення і теоретичних знань про зміст психолого-педагогічного супроводу як комплексної системи заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, передбачених індивідуальною програмою розвитку.

Навчальна дисципліна «Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими потребами» передбачає вирішення наступних завдань:

- ознайомити здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності «Спеціальна освіта (Логопедія)» із нормативними та теоретичними засадами супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі закладів освіти;
- ознайомити з організаційними засадами утворення та функціонування інклюзивно-ресурсних центрів;
- оволодіння знаннями і вміннями проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей дошкільного та шкільного віку;
- оволодіння вміннями з надання корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП в умовах закладів освіти (дошкільної, середньої).

Вивчення дисципліни «Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими потребами» передбачає формування в студентів наступних фахових компетентностей.

Інтегральної компетентності: *ІК* – здатності розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальних компетентностей:

ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальних компетентностей:

СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. *СК-7.* Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-11. Здатність до виконання корекційно-освітньої діяльності з профілактики, подолання порушень мовленнєвого розвитку в освітньому, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації освітньої діяльності.

СК-13 Здатність створювати сприятливі передумови та налаштовувати осіб із мовленнєвими порушеннями на процеси: навчання, виховання, розвитку, корекції, реабілітації, абілітації/

СК-14. Здатність здійснювати логопедичний супровід осіб із мовленнєвими порушеннями.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування дисциплінами бакалаврату.

Результати навчання за дисципліною:

РН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 10. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

РН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

РН 17. Впроваджувати в професійну діяльність методики та педагогічні технології навчання, виховання, супроводу та реабілітації осіб із мовленнєвими порушеннями.

РН 18. Впроваджувати освітні програми та навчальні матеріали з метою забезпечення індивідуального та диференційованого підходу щодо осіб із мовленнєвими та психофізичними порушеннями.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 – 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 – 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 – 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 – 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35 – 59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 – 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

За одне заняття студент має змогу отримати від 1 до 7,5 балів:

- виконання кожної практичної роботи оцінюється від 1 до 5 балів.
- виконання кожного самостійного завдання оцінюється від 1 до 2,5 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль									Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	50	75	25	100
Поточний контроль												
5	5	5	5	5	5	5	5	10				
Контроль самостійної роботи									25			
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	5				

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 3.3 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, усне або письмове опитування, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, захист практичних робіт, реферати, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ООП

Тема 1.1. Науково-теоретичні аспекти психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.

1. Мета та завдання психолого-педагогічного супроводу (ППС) дітей з ООП.
2. Основні поняття проблеми супроводу особистості.
3. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в освітньому середовищі.
4. Професійна діяльність спеціального педагога та асистента вчителя в інклюзивному освітньому просторі.

Тема 1.2. Методологічні та правові засади психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП в Україні. МКФ-ДП.

1. Методологічні та нормативно-правові основи організації ППС дітей з ООП.
2. Використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ – ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини.
3. Масштабування кваліфікаторів для структур організму (МКФ-ДП).
4. Значення МКФ-ДП для укладання ІПР дитини з ООП.

Тема 1.3. Статус та принципи діяльності ІРЦ.

1. Функції, завдання та принципи діяльності ІРЦ.
2. Кадрове забезпечення, документація та оснащення кабінетів ІРЦ.
3. Статус фахівців ІРЦ, їх посадові обов'язки, етичні вимоги до педагогічних працівників ІРЦ.
4. Психологічна діагностика – важливий компонент ППС осіб з ООП.
5. Проведення комплексної оцінки дитини з ООП фахівцями ІРЦ.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ З ООП У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей дошкільного віку з ООП.

1. Організація проведення психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з ООП педагогом.
2. Надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг різним категоріям дітей з ООП.
3. Укладання висновку психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з ООП.
4. Оцінка ігрової діяльності, сенсорного, мовленнєвого та фізичного розвитку дитини з ООП.

Тема 2.2. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП.

1. Індивідуальна програма розвитку дитини, її структура.
2. Моделювання діяльності учасників команди супроводу у створенні ІПР.
3. Адаптація освітніх програм та організація розвиткового середовища.
4. Роль батьків у складанні та реалізації ІПР.
5. Індивідуальна навчальна програма.
6. Особливості реалізації ІПР, надання корекційно-розвиткових послуг.

Тема 2.3. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у закладах дошкільної освіти.

1. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини у ЗДО: склад, завдання. Форми командної підтримки фахівцями ІРЦ, види наставництва.
2. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору.
3. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху.
4. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями мовлення.
5. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.
6. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.
7. Психолого-педагогічний супровід дітей з розладами аутистичного спектру.
8. Психолого-педагогічний супровід дітей з затримкою психічного розвитку.
9. Психолого-педагогічний супровід дітей зі складними порушеннями розвитку.
10. Відповідальність батьків за виховання, навчання та розвиток дітей. Подолання стресових і тривожних станів у дітей з ООП та у їх батьків в складних життєвих ситуаціях.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ З ООП У ЗАКЛАДАХ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 3.1. Психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей шкільного віку.

1. Організація навчання осіб з ООП у закладах загальної середньої освіти.
2. Визначення рівня підтримки особливого школяра фахівцями ІРЦ та шкільною командою супроводу.
3. Рівні надання підтримки для дітей з ООП: світова практика з вітчизняною особливістю.
4. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП.

Тема 3.2. Моделювання індивідуальної програми розвитку школяра з ООП.

1. Індивідуальна програма розвитку учня, її структура.
2. Моделювання діяльності учасників команди супроводу у створенні ІПР учня.
3. Адаптація освітніх програм та організація розвиткового середовища.
4. Роль батьків у складанні та реалізації ІПР учня.
5. Індивідуальна навчальна програма. Особливості реалізації ІПР, надання корекційно-розвиткових послуг школяру.

Тема 3.3. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у закладах шкільної освіти.

1. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини у закладі шкільної освіти: склад, завдання.
2. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями зору.
3. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями слуху.

4. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями мовлення.
5. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями опорно-рухового апарату.
6. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.
7. Психолого-педагогічний супровід учнів з розладами аутистичного спектру.
8. Психолого-педагогічний супровід учнів з затримкою психічного розвитку.
9. Психолого-педагогічний супровід учнів зі складними порушеннями розвитку.
10. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з ООП в загальноосвітнє середовище. Завдання батьків як членів навчальної команди.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Сам. роб.	Консул.		Лекції	Практ.	Сам. роб.	Консул.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ООП										
Тема 1.1. Науково-теоретичні аспекти психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП	14	2	2	10						
Тема 1.2. Методологічні та правові засади психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП в Україні. МКФ-ДП.	14	2	2	10						
Тема 1.3. Статус та принципи діяльності ІРЦ.	14	2	2	10						
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ З ООП У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ										
Тема 2.1. Психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей дошкільного віку.	14	2	2	10						
Тема 2.2. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП.	14	2	2	10						
Тема 2.3. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у закладах дошкільної освіти.	19	2	2	15						
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДІТЕЙ З ООП У ЗАКЛАДАХ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ										
Тема 3.1. Психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей шкільного віку.	14	2	2	10						
Тема 3.2. Моделювання індивідуальної програми розвитку школяра з ООП.	21	2	4	15						
Тема 3.3. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у закладах шкільної освіти.	26	2	2	20	2					
Усього годин	150	18	20	110	2					

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Выготский Л. С. Собрание сочинений: В 6-ти т. Т. 5. Основы дефектологии / под ред. Т. А. Власовой. Москва: Педагогика, 1982. 368 с.
2. Гречко Л. М. Психологічний супровід дітей молодшого шкільного віку з вадами психофізичного розвитку в умовах інтегрованого навчання: автореферат дисертації на здобуття канд. психол. наук. Київ, 2008.
3. Дитина з порушеннями опорно-рухового апарату в загальноосвітньому просторі. Методичні рекомендації фахівцям з організації та впровадження інклюзивної форми навчання дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату: навчально-методичний посібник / Шевцов А. Г., Романенко О. В., Ханзерук Л. О., Чеботарьова О. В., за заг. наук. ред. Шевцова А. Г. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
4. Ілляшенко Т. Д., Бастун Н. А., Сак Т. В. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання: навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів. Київ: ІЗМН, 1997. 128 с.
5. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту. Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
6. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру: метод. посіб. / авт. кол. за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 228 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/718625/1/IRC_razvorot.pdf
7. Кобильченко В. В. Теоретико-методичні засади психологічного супроводу підлітків з глибокими порушеннями зору : дис. ... докт. психол. наук. Київ, 2010.
8. Кобильченко В. В. Теоретичні основи психолого-педагогічного супроводу молодших школярів з порушеннями зору: монографія. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017. 367 с.
9. Колупасєва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
10. Коробейников И. А., Бабкина Н. В. Консультативный ресурс психологического диагноза при нарушениях психического развития у детей. *Консультативная психология и психотерапия*. 2017. Т. 25. № 4. С. 11–22.
11. Корпанець Н.М. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП. К., 2018. 56 с.
12. Костенко Т. М. Базові аспекти психологічного супроводу дошкільників з порушеннями зору в умовах інклюзивного середовища. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : наук.-метод. зб.* Вип. 12. Київ, 2010. С. 153–163.
13. Лубовский В. И., Коробейников И. А., Валявко С. М. Новая концепция психологической диагностики нарушений развития. *Психологическая наука и образование*. 2016. Т. 21. № 4. С. 50–60. URL: https://psyjournals.ru/files/84755/pno_2016_n4_lubovskiy.pdf
14. Луценко І. В. Психологічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. *Практичний психолог: Школа*. 2013. № 10. С. 4-15.
15. Мамайчук И. И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии. СПб.: Речь, 2006. 224 с.
16. Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

17. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: Діти та підлітки: МКФ-ДП [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf
18. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ООП: навчально-методичний посібник. м. Рівне, 2016. 141с.
19. Омельченко І. М. Комунікативна діяльність дошкільників із затримкою психічного розвитку: теорія і феноменологія: монографія; Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України. Полтава: ТОВ „Фірма „Техсервіс“, 2018. 498 с.
20. Попелюшко Р. П. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами в інклюзивному навчанні // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», №1(9)/2014. С. 109 – 113.
21. Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
22. Порядок організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 №957 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
23. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ МОН України від 08.06.2018. № 609. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
24. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами від 21 липня 2021 р. № 765 <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
25. Про освіту: Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 12.02.2022).
26. Психологічний супровід інклюзивної освіти: [метод. рек.] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
27. Психолого-педагогическое консультирование и сопровождение развития ребенка: пособие для учителя-дефектолога / под ред. Л. М. Шипицыной. Москва: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2003. 528 с.
28. Психолого-педагогічний супровід сім'ї у роботі психолого-медико-педагогічної консультації: електронний ресурс / авт. кол.: С. І. Васильковська, Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко та ін.; за ред. А. Г. Обухівської. Київ: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. 66 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705351/1/Супровід_сімї.pdf
29. Раннее вмешательство: междисциплинарная помощь детям раннего возраста с нарушениями развития и их семьям: пособие для специалистов / под ред. А. М. Кравцовой, А. В. Кукурузы. Харьков: ООО «Планета-принт», 2013. 208 с.
30. Сак Т. В. Психологічний супровід учнів із затримкою психічного розвитку в інклюзивному класі (діагностичний напрям). *Дефектологія*. 2009. № 1 (51). С. 16–19.
31. Синев В. Н. Коррекция интеллектуальных нарушений у учащихся вспомогательной школы: дисс. докт. пед. наук. Москва, 1988. 359 с.
32. Синева Є. П. Тифлопсихологія: підручник. Київ: Знання, 2008. 365 с.
33. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. Київ : «Гнозіс», 2013. 60 с.
34. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.

35. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. Укладач Скрипник Т., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 56 с.

36. Федоренко О. Ф. Педагогічний супровід молодших школярів зі зниженим слухом в умовах інклюзивного навчання : автореферат дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2015.

Додаткова:

1. Ілляшенко Т. Д., Рождественська М. В. Розвиваємо та навчаємо дитину. Психологічна допомога \ за ред. Т. Д. Ілляшенко, М. В. Рождественської. Київ: Редакція загальнопедагогічних газет, 2014. 96 с.

2. Конопляста С. Ю, Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. Київ: Знання, 2010. 293 с.

3. Лубовский В. И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей. Москва: Педагогика, 1989. 104 с.

4. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти. Методичні матеріали. Укладач: Софій Н. З. Проект «Інклюзивна освіта: крок за кроком», 2015. 18с.

5. Нечепорчук А. Новий освітній простір: безбар'єрність. Інформаційний посібник, Загальна редакція: Седоченко Алевтина. URL: www.dfrf/minregion.gov.ua

6. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ: 2018. 252 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/Inclusive_study_Sep17.pdf

7. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>

8. Психолого-педагогічне супроводження розвитку ребенка дошкільного віку в освітньому процесі: колективна монографія / под ред. Л. В. Трубайчук. Челябинск: Изд-во ЧИПКРО, 2014. 204 с.

9. Семаго Н. Я., Семаго М. М. Теория и практика оценки психического развития ребенка. Дошкольный и младший школьный возраст. СПб.: Речь, 2005. 384 с.: ил.

10. Соболевич Е. Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. Киев: ІСДО, 1995. 204 с.

11. Чорнобой Е. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта : посіб. Київ : Паливода А. В., 2012. 32 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Мультимедійні презентації до лекційних занять (відповідно теми).